

punt in de wekelijkse vergadering van de procureurs-generaal met secretaris-generaal Tenkink aan de orde; Tenkink zag er van de zijde van de betrokken Kamerfractie 'een probeersel' in,¹ bracht de zaak in het college van secretarissen-generaal ter sprake en daar was men het er over eens dat de bijeenkomst verhinderd moest worden.²

Hetgeen geschiedde.

★

Seyss-Inquart had in zijn eerste verordening (Nederlandse tekst) de bepaling opgenomen dat binnen een termijn die nog vastgesteld moest worden, alle rechters, ambtenaren en leerkrachten 'onder ede' zouden moeten verklaren dat zij de verordeningen en andere regelingen van de *Reichskommissar* en van de aan hem ondergeschikte Duitse diensten 'stipt' zouden nakomen en dat zij geen enkele anti-Duitse handeling zouden plegen.

Deze bepaling was in strijd met het volkenrecht.

'Het is verboden', aldus artikel 45 van het Landoorlogreglement, 'de bevolking van een bezet gebied te noodzaken, trouw te zweren aan de vijandelijke mogendheid.' Iedere Nederlandse rechter of ambtenaar had bij zijn aanstelling trouw gezworen (of beloofd) aan 'de koning, de grondwet en de overige wetten des rijks' – het onder ede afleggen van een verklaring dat men zich óók jegens het Duitse bestuur trouw zou gedragen, was met die eerste eed of belofte onverenigbaar. 'Het is niet in strijd met het volkenrecht', stond evenwel in de 'Aanwijzingen' te lezen, 'indien het vijandelijk bestuur het in functie blijven van de Nederlandse ambtenaren slechts toelaat op voorwaarde dat deze zich uitdrukkelijk verbinden, zich, zolang zij in functie zijn, te onthouden van elke opzettelijke benadeling van hem, bezetter' – *opzettelijke* benadeling: men kon immers naar het oordeel van de bezetter objectief diens belangen schaden zonder dat subjectief van opzet sprake was; dat zou niet als inbreuk op de tot stand gekomen verbintenis mogen gelden. Evenmin als de overige burgers mochten evenwel de ambtenaren, aldus de 'Aanwijzingen', aan 'de vijandelijke mogendheid' trouw zweren of beloven.

Nu was de vertaling van het betrokken artikel uit Seyss-Inquarts verordening op twee punten onzuiver geweest. De Duitse tekst sprak van een '*eidesstattliche Erklärung*', hetgeen nu juist niet een verklaring 'onder ede' was,

¹ Verg. p.g.: Notulen, 25 juli 1940, p. 6-7. ² Csg: Notulen, 25 juli 1940.